

ನಂಜಲೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ಚಿಲುಮೆ SPRINGS OF HOPE

"ಚಿಲುಮೆ ನೀರು" ಪ್ರಕೃತಿ ನಮಗೆ ನೀಡಿರುವ ಉಡುಗೊರೆ. ಮನುಷ್ಯನ, ಪ್ರಾಣಿ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ, ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ ಸಕಲ ಜೀವರಾಶಿಗಳ ಉಳಿವಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿ ನಾನಾ ವಿಧದಲ್ಲಿ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ ಮಾಡಿದೆ. ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಅನೇಕ ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬರಿದುಮಾಡಿ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ನೀರಿಗಾಗಿ ಅರಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ನಮಗೆ ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳೇ ಸಿಗದೇ ಹೋಗಬಹುದಲ್ಲವೆ? ಯೋಚಿಸಿ. ಇನ್ನಾದರೂ ನೀರಿನ ಬಳಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಇರೋಣ. ನೀರಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಹೊಣೆಯಾಗಲಿ"

● ಸಂಗ್ರಹಣೆ : ರಾಜು ಬಿ.
ರಾಜ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರ
ಮೈಸೂರು - 8

ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತವಾಗಿ ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹರಿದು ನದಿ, ಸಮುದ್ರ ಸೇರುವ ನೀರಿನ ಚಿಲುಮೆಗಳನ್ನು ಟ್ಯಾಂಕ್ ಪೂಲಕ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಊರಿನ ಜನಸಮುದಾಯ ಬಳಸಿಕೊಂಡಂತಹ ಯಶೋಗಾದೆ ಯನ್ನು ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ರಾಜ್ಯದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಕಡೆ ಹರಿದು ಹೋಗುವ ಈ ಅಮೂಲ್ಯ ಚಿಲುಮೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಇರಬಹುದಲ್ಲವೆ? ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಇಂತಹ ಚಿಲುಮೆಗಳು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿ ನೀರಿನ ಅಭಾವ ನೀಗಬಹುದಲ್ಲವೆ? ಊರಿನ ಜನ, ಜಾನುವಾರುಗಳ ನೀರಿನ ದಾಹ ನೀಗಬಹುದಲ್ಲವೆ?

ಈ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿರುವ ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಸುಲಭ ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ "ಚಿಲುಮೆ ನೀರು" ಒಂದು ಎಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಈ "ಚಿಲುಮೆ ನೀರಿನ" ಮೂಲಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವುದು ಮಲೆನಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳು, ಕರಾವಳಿ

ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗುಡ್ಡಗಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಡುಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವೆ ಸಾಮಾನ್ಯ.

ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯ ನಮ್ಮ-ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ರಾಜ್ಯ. ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಕೊಳಗಳು, ಬಾವಿಗಳು, ಕಟ್ಟೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದೊಂದು ವಿಪರ್ಯಾಸ ಅಲ್ಲವೇ?

ಅಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಬೀಳುವ ಮಳೆರಾಯ ಅತಿವೃಷ್ಟಿ ಕಾಲ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಕಡು ಬೇಸಿಗೆ, ಜೊತೆಗೆ ಬಿದ್ದ ಮಳೆ ನೀರು ಇಳಿಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಸಮುದ್ರ ಸೇರಿ ಬಿಡುವುದು ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಕೊರತೆಯುಂಟಾಗಲು ಒಂದು ಬಲವಾದ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಜೊತೆಗೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವ ಲವಣಾಂಶಗಳು, ಫ್ಲೋರೈಡ್ ಅಂಶಗಳು ಇದಕ್ಕಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೇರಳದ ಜನ ಇಂದು ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಕೊರತೆ ನೀಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಲ್ಲದ (Unconventional) ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಉತ್ತರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಚಿಲುಮೆಗಳ ನೀರನ್ನು (Springs Water) ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಖ್ಯವಾದುದು.

ಹೀಗಾಗಿ ಕೇರಳ CWRDM (Centre for Water Resource Development and Management, Kozhikode) ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ದತ್ತವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಚಿಲುಮೆಗಳ ಸ್ಥಳ, ಸಂಖ್ಯೆ, ಅವುಗಳು ನೀಡುವ ನೀರಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಅವುಗಳಿಂದ ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣ, ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಿಂದ ದೊರೆಯುವ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 236 (Perennial)

ಚಿಲುಮೆಗಳು ದಾಖಲಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಶೇಕಡ 80 ರಷ್ಟು ಚಿಲುಮೆಗಳು ಪಶ್ಚಿಮದ ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳ ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ನೂರಾರು ಚಿಲುಮೆಗಳು ಅಚ್ಚಾತವಾಗಿದ್ದು ಇವುಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಒಂದು ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ ಚಿಲುಮೆ ಒಂದರಿಂದ ಒಂದು ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ ಸರಾಸರಿ 50ಲೀಟರ್‌ನಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಸುಮಾರು 5 ಜನರಿರುವ 100 ಕುಟುಂಬಗಳ ದಿನನಿತ್ಯದ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಈ ನೀರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಅಂದಾಜಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಈ ಚಿಲುಮೆಗಳ ಮಹತ್ವ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಅರ್ಥವಾದೀತು.

ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಗೆ ಚಿಲುಮೆ ನೀರು !

ಇದರಿಂದ ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವ ದಲ್ಲಿರುವ "ಚಿಲುಮೆ ನೀರು"ನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಪ್ರಯತ್ನದೊಂದಿಗೆ ಬಳಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಬಹು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಆರಂಭವಾಗಿವೆ.

ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳೆರಡೂ ಪದ್ಧತಿ ಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಾನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿ ನೀರಿನ ಬವಣೆ ನೀಗಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಆರಂಭವಾಗಿರುವುದು ಶುಭ ಸೂಚನೆ ಆಗಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಯತ್ನದ ಅಂಗವಾಗಿ "ಚಿಲುಮೆ ನೀರು" ಪೂರೈಕೆಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯದ ಕಾಸರಗೋಡು, ಕಣ್ಣಾನೂರು, ಪಾಲಿ ರಾಡು, ಕೊಟ್ಟಾಯಂ ಮತ್ತು ತಿರುವನಂತಪುರಂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ 1730 ಜನರಿಗೆ 1,40,940 ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ 31,500 ಲೀಟರ್ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪೂರೈಸಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಕೆಳಗಿನ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದೆ.

ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಗೆ ಚಿಲುಮೆ ನೀರು ಯೋಜನೆ ಅನುಷ್ಠಾನ

CWDRM Spring based water supply schemes developed by CWDRM

ಸ್ಥಳ	ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ದೊರೆಯುವ ಪ್ರಮಾಣ ಲೀಟರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ	ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಲೀಟರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ	ನೀರು ಪಡೆಯುವ ಫಲಾನುಭವಿಗಳು
Chembapuzho Village ಕಾಸರಗೋಡು ಜಿಲ್ಲೆ	30	5,000	15,000	200
Chittariparamba Village ಕಣ್ಣನೂರು ಜಿಲ್ಲೆ	4.2	5,000	35,000	250
Thachambara Village ಪಾಲ್‌ಕಾಡ್ ಜಿಲ್ಲೆ	18.0	5,400	26,155	100
Teekoy Village ಕೊಟ್ಟಾಯಂ ಜಿಲ್ಲೆ	7.0	4,000	20,000	80
Melukavue Village ಕೊಟ್ಟಾಯಂ ಜಿಲ್ಲೆ	10.00	7,500	28,000	1,000
Kollayil Village ತಿರುವನಂತಪುರಂ ಜಿಲ್ಲೆ	20.00	4,600	16,785	100
ಒಟ್ಟಾರೆ		3,11,500	1,40,940	1,730

Spring Water diverted into a storage Tank for use by the community

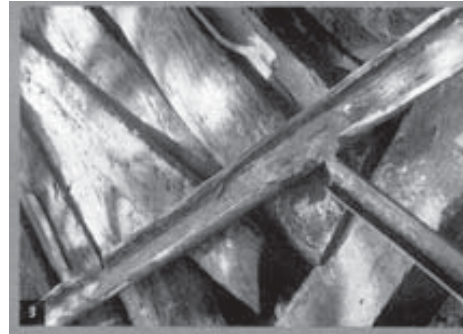

BAMBOO DRIP IRRIGATION SYSTEM

In Meghalaya, 2200 - year-old system of tapping stream, and spring water by using bamboo pipes, is prevalent. About 18-20 liters of water enters the bamboo pipe system, gets transported over hundreds of metres, and finally reduces to 20-80 drops perminute at the site of the plan

Pix 1: Bamboo pipes are used to divert perennial springs on the hilltops to the lower reaches by gravity

pix 2 * 3: The channel sections, made of bamboo, divert water to the plant site where it is distributed into branches, again made and laid out with different forms of bamboo pipes. the flow of water into the pipes is controlled by manipulating the pipe positions.

Pix 4 : if the pipes pass a road, they are taken high above the land.

Pix 5 : Reduced channel sections and diversion units are used at the last stage of water application. The last channel section enable water to be dropped near the roots of the plant.

ಕೃಪೆ: Making water everybody's business

***

ಹಂಗೆಲ್ಲದ ಅರಮನೆ

ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಮಳೆನೀರು ಸದ್ಭಳಕೆ ಕುರಿತಂತೆ ರಾಜ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರ ಯೋಜಿಸುವಂತಾದದ್ದು 2001ರಲ್ಲಿ. ಆ ಸಾಲಿನ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ 10 ನವಸಾಕ್ಷರ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿ ಕೊಡಗಿನ ನಿಸರ್ಗಧಾಮದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನಾ ಕಾರ್ಯಾಗಾರವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯ ಕುರಿತ "ಹೊಗೆ ಹಗೆಯಾದಾಗ" ಊರಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕುರಿತು ಹೇಳುವ "ಗುಪ್ತನಿಧಿ", ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ "ಪರಿವರ್ತನೆ", ಔಷಧಿ ಸಸ್ಯಗಳ ಕಥೆ ಹೇಳುವ "ಊರಿಗೊಂದು ಔಷಧಿವನ" ಕಸದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಹೇಳುವ "ಕಸಕ್ಕೂ ಒಂದು ದಾರಿ", ಅಂತರ್ಜಲದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ನೀಡುವ "ಬಾವಿ ಬರಿದಾಗದು" ಊರಿನ ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ, ಚಮ್ಮಾರ, ಕಮ್ಮಾರ, ಬಡಗಿ, ಬಳೆಗಾರ ಇವರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ "ಊರಿನ ಆಸ್ತಿ" ಪರಿಸರದ ಬಗ್ಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಮೂಡಿಸುವ "ಅಜ್ಞಾತ ಶಿಕ್ಷಕನ ಸಾಧನೆ" ಊರಿನ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ದುಡಿಯಬೇಕೆನ್ನುವ ಮನೋಭಾವ ಬೆಳೆಸುವ "ಊರಿಗಾಗಿ ಬದುಕಿದವನು", ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಮಳೆನೀರು ಸದ್ಭಳಕೆ ಕುರಿತು ವಿವರವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ "ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮಳೆನೀರು" ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರವು ಮಳೆನೀರಿನ ವಿವಿಧ ಅಯಾಮಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ನೀಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು.

ಇದಾದ ನಂತರ 2002ರಲ್ಲಿ ಛಾವಣಿ ಮಳೆನೀರು ಕುರಿತಂತೆ ಒಂದು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಯೋಜಿಸಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯಂತೆ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆ.ಆರ್.ಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹೆಚ್.ಬಳ್ಳಿಕೆರೆ ಗ್ರಾಮ

ವೊಂದರಲ್ಲಿ ಛಾವಣಿ ಮಳೆನೀರು ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಬಳಕೆ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿತು. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬಡ ಹಾಗೂ ಪ್ರಗತಿಪರ ಹರಿಜನ ರೈತನೊಬ್ಬನ ನಾಡಹಂಚಿನ ಮನೆಗೆ ಹಾಗೂ ಅದೇ ಊರಿನ ಪೈಮರಿ ಶಾಲೆಯ ಮನೆಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ 5000ಲೀಟರ್ ಹಾಗೂ 10000 ಲೀಟರ್ ಮಳೆನೀರು ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಬಳಕೆಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿತು. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ದೊರೆತ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಪ್ರೇರಣೆ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥೆ ತರಬೇತಿಯೊಂದನ್ನು ನಡೆಸಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಅದರಂತೆ 2003ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಆಯ್ದು 5 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಂದ ಅಂದರೆ ಹಾವೇರಿ, ಕೋಲಾರ, ಬೀದರ್, ಮಂಡ್ಯ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಂದ 5ಜನರಂತೆ 25 ಜನ ನೋಡಲ್ ಪ್ರೇರಕರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ 4ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಛಾವಣಿ ಮಳೆನೀರು ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಬಳಕೆ ಕುರಿತಂತೆ ಕಾರ್ಯಾಗಾರವನ್ನು ಕಾರ್ತ ಸಂಸ್ಥೆ ಮೈಸೂರು ನಡೆಸಿ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಲಾಯಿತು.

ಈ ಪ್ರೇರಕರುಗಳು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರಣೆಗೊಳಿಸಲು ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ತ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲು ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ತರಲು ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿತು.

2003-04ರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಬಳಕೆ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ "ಜಲ ಸಾಕ್ಷರತೆ" ಎಂಬ ಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ನೋಡಲ್ ಪ್ರೇರಕರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಆಸಕ್ತರಿಗೆ ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

— ರಾಜು ಬಿ.

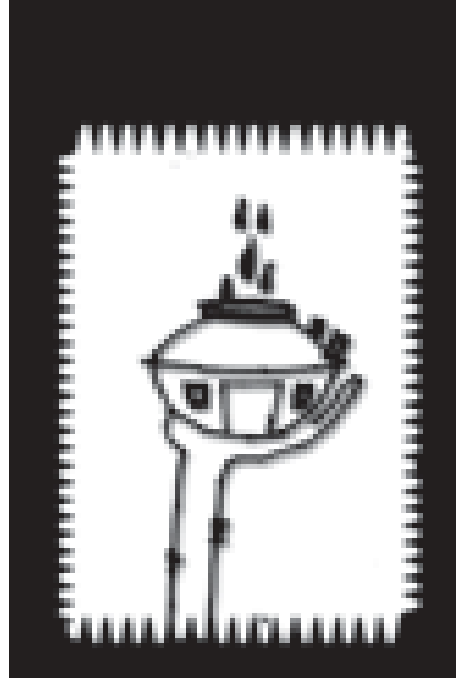
ರಾಜ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ

ಪಿ.ಬಿ. ನಂ. 301, ಹಳೇ ಹೆಚ್. ಡಿ. ಕೋಟೆ ರಸ್ತೆ, ಮೈಸೂರು.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಜಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಕುರಿತು ಕೈಗೊಂಡ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆಗೊಂಡ ಸಂಸ್ಥೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಅಂದೋಲನದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ಮತ್ತು ಆಸಕ್ತರಿಗೆ ನೀರಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಲು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ "ಜಲಸಾಕ್ಷರತೆ" ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಯೋಚಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೃತಿ ನಿಮ್ಮ ಕೈ ಸೇರುತ್ತಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ಹಲವು ತಜ್ಞರುಗಳು ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಲೇಖನಗಳ ಮೂಲಕ ನೀಡಿ 'ಜಲಸಾಕ್ಷರತೆ'ಯ ಈ ಗ್ರಂಥ ಮೂಡಿಬರಲು ಕಾರಣಕರ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಅವರು ನೀಡಿದ ಸಹಕಾರವೇ ಕಾರಣ ಎಂಬುದು ನಿಸ್ಸಂಶಯ.

ಹೀಗೆ 2000 ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಮೊಳಕೆ ಹೊಡೆದ ಜಲಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಬೀಜ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು ಮತ್ತು ಓದುಗರು ನೀಡಿದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ನುಡಿಗಳೇ ಕಾರಣ.

ಈ "ಹಂಗಿಲ್ಲದ ಅರಮನೆ" ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಚ್. ಬಳ್ಳಿಕೆರೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಛಾವಣಿ ಮಳೆನೀರು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅಳವಡಿಕೆಯ ಅನುಭವದ ಮೂಸೆಯಿಂದ ಬಂದದ್ದೇ ಆಗಿದೆ. ಮಳೆನೀರು ಬಳಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ರಬಹುದಾದ ಹಲವಾರು ಅನುಮಾನ, ಆತಂಕ ಮತ್ತು ಗುಮಾನಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿರಿಸಿ ಪ್ರಯೋಗದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದ್ದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಓದುಗರ ಮುಂದಿರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದು ಹಂಗಿಲ್ಲದ ಅರಮನೆಯ ಲೇಖನದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿದೆ ಓದಿ.

ಆ ದಿನ ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆನಪಿದೆ. ಅಂದು ಆಗಸ್ಟ್ 24, 2001ನೇ ಇಸವಿ, ನನಗಾಗ 24-25 ವರ್ಷವಿರಬೇಕು. ಆಗ ನಾನು ಯಾವ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತೆಗೆದು ಕೊಂಡರೂ ಅಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಅದು ತನ್ನ ಮಹತ್ವ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅಥವಾ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ನುಣುಚಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ದಿನ ಕಳೆದಂತೆ ಇದು ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ನನಗೆ ಯಾರೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಕೆಲಸ ವಹಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯ ಮೊದಮೊದಲು ನನಗೆ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಋಷಿಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಂತರದ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಇತರರ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗದಿರುವುದು ಅಘಾತ ಉಂಟುಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು.

ಭಾವಣಿ ಮಳೆನೀರು ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಬಳಕೆ ವಿಷಯ
ನಮ್ಮೂರಿನ ಜನರ ಆಸಕ್ತಿಗಳಿಸಿದ್ದು ಸೇರಿದ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ
ನನಗೆ ಮನದಟ್ಟಾಯಿತು

ನಾನು ಇಂತಹ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನಾನು ಒಬ್ಬ
ಮನುಷ್ಯನಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಹಂಬಲಿ ಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಂದು
ಸುಂದರ ದಿನ ನನಗಾಗಿ ಬಂತು. ಅದು ಆಗಸ್ಟ್ 24,
2001ನೇ ಇಸವಿ. ಅಂದು ನನಗೆ ನಿಂತಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲು
ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನೂ ಒಂದು ರೀತಿ
ತಳಮಳ. ಅಂದು ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ನನ್ನ ಊರು ಹೆಚ್
ಬೆಳಕೆರೆಗೆ ಕೆಲವು ತಜ್ಞ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬರುವುದ್ದರು.
ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಕಳೆದ ವಾರ ಪಕ್ಕದೂರಿನ ನೋಡಲ್
ಪ್ರೇರಕರಾದ ಮುಕುಂದೇಗೌಡರು ಹೇಳಿ ಹೋಗಿದ್ದರು.
ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಜೊತೆ ತಾನು ಬರುವುದಾಗಿ
ಹೇಳಿಹೋಗಿದ್ದರು.

ಆ ದಿನ ಊರಿನ ಪ್ರಮುಖರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಂದೆಡೆ

ವಿಷಯ ತಜ್ಞರು ಹೇಳುವ ಮಳೆ ನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಬಳಕೆ
ವಿವರವನ್ನು ಜನ ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಕುಳಿತು ಕೇಳಿದರು.

ಸೇರಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನನ್ನದಾಗಿತ್ತು. ಅಂದು ನಮ್ಮೂರಿನ
ಒಂದೆರಡು ಮನೆಗೆ ಭಾವಣಿ ಮಳೆ ನೀರು ಬಳಕೆಯ
ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವ ಕುರಿತು ಮಾತುಕತೆ
ನಡೆಯುವುದಿತ್ತು. ನಾನು ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳಿಂದ ಊರಿನ
ಎಲ್ಲರ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡಿದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡುವ
ಸ್ವಭಾವ ನನ್ನದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ
ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ್ದು ಊರಿನ ಜನರಿಗೆ ವಿಶೇಷವೆನಿಸಿ ಬರಲು
ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿತೆಂದೇ ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ಅಂದು ನನ್ನ
ನಿರೀಕ್ಷೆಗೂ ಮೀರಿದ ಜನ ಶಾಲೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ
ಸೇರಿದರು. ಊರಿನ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸದಸ್ಯರಾದ
ತಮ್ಮೇಗೌಡರು, ಮತ್ತು ಶೇಖರ್ ಶೆಟ್ಟಿರು ಬಂದರು. ಶಾಲಾ
ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಶೇಖರ್ ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ
ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಯ ಹಲವು
ಸದಸ್ಯರು ಅಲ್ಲಿದ್ದರು. ಊರಿನ ಹಿರಿಯರು ತಮಗೆ
ತೋಚಿದ್ದನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿದ್ದರು.

ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ಆಸಕ್ತಿ ಗಮನಿಸಿದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಊರಿನ ಬಳಿ ಮಳೆನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹ ಕುರಿತು ಸವಿವರವಾಗಿ, ಸರಳವಾಗಿ ವಿಷಯವನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು

ಒಂದಷ್ಟು ಜನ ಮಹಿಳೆಯರು ಶಾಲೆಯ ಆವರಣಕ್ಕೆ ಬರದೆ ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಬಾವಿಕಟ್ಟೆ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನಿಂತಿದ್ದರು.

ನಾನು ಆ ದಿನ ಇಷ್ಟು ಮುತುವರ್ಜಿಯಿಂದ ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಊರಿನ ಅನೇಕರಿಗೆ ಸೋಜಿಗವಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು ಇತ್ತು. ಊರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಹಬ್ಬಹರಿದಿನದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹಬ್ಬದ ಊಟ ಮಾಡಿ ಬರಲು ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಹಿಂದೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಇಂದಿನ ಓಡಾಟ ಅನೇಕರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ ತಂದಿತ್ತು. ನನಗೂ ಇದು ಹೊಸ ಅನುಭವ. ಮನೆಯ ಹಬ್ಬಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಳಾಗಿ ಓಡಾಡಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಅನುಭವವಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಾನು ಈಗ ಊರಿಗಾಗಿ

ಮನೆ ನೀರಿನ ಸೌಕರ್ಯ ನೋಡುವುದು ಹೆಂಗಸರ ಕೆಲಸವೆಂದು ತಿಳಿದು ಮೈ ಮರೆತ ನನ್ನೂರಿನ ಬಂಧುಗಳ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ನನಗೀಗ ಮನವರಿಕೆ ಆಗಿದೆ.

ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಬಿದ್ದಿದೆ ಎನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಆ ದಿನದ ನನ್ನ ಚಟುವಟಿಕೆ, ಓಡಾಟ, ಗಡಿಬಿಡಿ ಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ಇದರಿಂದ ನನಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಎನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ತಜ್ಞ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬರುವುದು 11ಗಂಟೆಗೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಊರಿನ ಮೂಲೆ ಎದುರಿಗಿನ ರಸ್ತೆ ಕಡೆ ಹೋಗಿ ಹೋಗಿ ಬಳಲಿದ್ದವು. ಅವು ಮಳೆಗಾಲದ ದಿನಗಳು. ಹದವಾದ ಮಳೆ ಬಿದ್ದು ಜನರೆಲ್ಲಾ ಉಳುಮೆ, ರಾಗಿ ಪೈರು ನಾಟಿ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸದ ತವಕದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಮಳೆಗಾಲದ ಬೆಳೆಯೇ ನನ್ನ ಊರಿನ ಜನರ ಜೀವಾಳ. ಈ ಬೆಳೆ ಕೈ ಕೊಟ್ಟರೆ,

ಸುತ್ತಲಿನ ಸಮತಟ್ಟು ಮಾಡಿದ ಜಾಗ

ನೀರು ಸೇರುವ ರಾಟೆ

ರಾಜಾಸ್ಥಾನದ 'ಚಿರು' ಜಿಲ್ಲೆಯ ಊರೊಂದರಲ್ಲಿರುವ 'ಮುಂಡಿ' ಚಿತ್ರ

ಮಳೆರಾಯ ಕೈಕೊಟ್ಟರೆ ನನ್ನೂರಿನ ಬಹುತೇಕ ಜನರ ಬವಣೆ ಹೇಳತೀರದು. ಎಲ್ಲೋ ಕೆಲವು ಮಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಕಟ್ಟೆಗಳ ನೀರಿನಿಂದ ಬತ್ತ ಬೆಳೆಯುವ ಅವಕಾಶ. ಉಳಿದ ಜನರ ವ್ಯವಸಾಯದ ಬದುಕಿಗೆ ಮಳೆರಾಯನೇ ಆಸರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸೇರಿದ್ದ ಜನ ಎಲ್ಲಿ ಜಾಗ ಖಾಲಿ ಮಾಡುವರೋ ಎಂಬ ಆತಂಕ ನನಗಿತ್ತು.

ಅಂತು ಇಂತೂ ಕೈಗಡಿಯಾರದ ಮುಳ್ಳು 11ಗಂಟೆ ತೋರಿಸಿತು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಒಂದು ತಂಡವೇ ಬಂದಿಳಿಯಿತು.

ಊರಿಗೆ ಬಂದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ತಂಡದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರ ಪರಿಚಯ ನನಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕನಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕೆಲವರ ಪರಿಚಯ ನನಗಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶಾಲೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಅರಳಿಮರದ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಬೆಂಚುಗಳತ್ತ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದೆ. ಶಾಲಾಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಊರಿನ ಪ್ರಮುಖರು, ಯುವಕರು ಸುತ್ತಲೂ ನೆರೆದರು.

ಜನರ ಗುಜುಗುಜು ನಡುವೆಯೇ ಬಂದಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರಿಯೊಬ್ಬರು ಎದ್ದು ತಮ್ಮ ಪರಿಚಯ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದ ಇತರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಊರಿನ ಜನಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು.

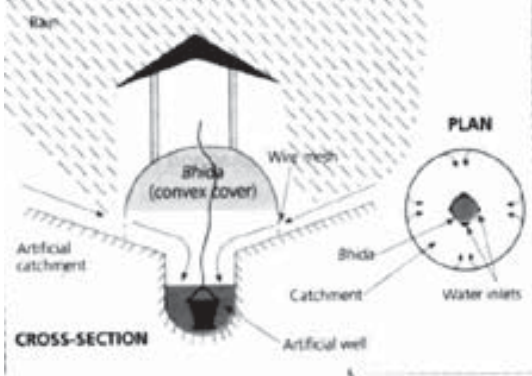
ತಾವು ಹೆಚ್. ಬಳ್ಳೆಕೆರೆ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ....

"ಆತ್ಮೀಯ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರೇ, ಗ್ರಾಮದ ಹಿರಿಯರೆ, ಈ ದಿನ ನಾನು ಹೆಚ್. ಬಳ್ಳೆಕೆರೆ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬರಲು ನಿಮ್ಮ ಊರಿನ ರಾಮುವೇ ಕಾರಣ. ನಿಮಗೆಲ್ಲಾ ರಾಮು ನಿರಂತರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರದ ಪ್ರೇರಕನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಗೊತ್ತಿದೆ. ಆತ ಈ ದಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅದು ಛಾವಣಿ ಮಳೆ ನೀರಿನ ಬಳಕೆಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಇದು ನಾವು ಮತ್ತು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುವಂತದ್ದು" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೋದರು.

ನೀರು ತರುವುದು ಹೆಂಗಸರ ಹಣೆಬರಹ

ನಾನು ನನಗೆ ವಹಿಸಿದ್ದ ಈ ಹೊಸ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ

'ಖುಂಡಿ'ಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವನ್ನು
ಚಿತ್ರ ಸಹಿತ ವಿವರಿಸುತ್ತಿರುವ ತಜ್ಞರಾದ
ಕಾರ್ಟೂನ ನಿರ್ದೇಶಕ ಉ.ನಾ.
ರವಿಕುಮಾರ್

ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಊರಿನ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದೆ. ಹೌದು ಊರಿಗೆ ಇರುವುದು 3 ಬೋರ್‌ವೆಲ್‌ಗಳು. ಒಂದರ ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಗೆ ಬಂಗಾರದ ಚೂರುಗಳು ನೀರಿನ ಜೊತೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಉಳಿದ ಎರಡು ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಯ ನೀರು ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಆಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕೊರತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೋಬಾರಿ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ ಪಂಪು ಕೆಟ್ಟು ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿಗಾಗಿ ಪರಿತಪಿಸುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಇರುವ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳ ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಎಷ್ಟು ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಲ್ಲ. ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರು ಒತ್ತುವುದರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯ ಕಳೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನೀರು ತರುವುದು ಹೆಂಗಸರ

ಹಣೆಬರಹ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಗಂಡಂದಿರ ಅನಿಸಿಕೆ ಎಂದು ಕೆಲವು ಹೆಂಗಸರು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ವಿಷಯ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ನೀರಿಗೆ ಕೊರತೆ ಇದೆ ಎಂದೂ ಒಪ್ಪಿದರು.

ಆದರೆ ಮಳೆ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಲು, ದಿನಬಳಕೆಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮನವರಿಕೆ ಆದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಆತಂಕಗಳ ನಡುವೆಯೇ ಜನರನ್ನು ಅಂದಿನ ಜನ ಸಂಪರ್ಕ ಸಭೆಗೆ ಸೇರಿಸಿದೆ. "ಅದೇನು ಬೇಕೋ ಮಾಡಿ. ನಾವೆಲ್ಲ ನಿನಗೆ ಬೆಂಬಲ ಕೊಡ್ತೀವಿ" ಅಂದರು.

ಮನೆಗಿಂತ ಶಾಲೆ ಮುಖ್ಯ

ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಸಭೆ ಒಂದು ಗಂಟೆಗೂ ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ನಡೆಯಿತು. ನೆರೆದ ಜನ ತಜ್ಞ ಅಧಿಕಾರಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಧಿಕಾರಿಯೂ ಅಷ್ಟೇ ಮಳೆನೀರನ್ನು ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದರು.

ರಾಜಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ ಮಳೆ ನೀರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ನೀರಿನ ಕೊರತೆ ನೀಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದು ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಪದ್ಧತಿಗೆ "ಖುಂಡಿ" ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ರಾಜಾಸ್ಥಾನ ಮರಳುಗಾಡಿನ ರಾಜ. ಅಲ್ಲಿ ನೀರಿಗೆ ಚಿನ್ನದಂತ ಬೆಲೆ. ಮೇಲೆ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಸುಡುವ ಸೂರ್ಯ, ಕೆಳಗೆ ಸೂರ್ಯಶಾಖದಿಂದ ಕಾದ ಮರಳು ಬಾಂಡಲೆ ಹಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಚಳಿ. ಮಳೆಯದಿನಗಳು ಅಲ್ಪ.

ಬಿದ್ದ ಮಳೆನೀರು ಚಿನ್ನದ ಬಣ್ಣದ ಮರಳಿನಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಮಾಯೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಸೂರಿಲ್ಲದ ಜನ ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಚಳಿಯಿಂದ ಸತ್ತರೆ, ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲಿನ ಝಳದಿಂದ ಸಾಯುತ್ತಾರೆ.

'ಖುಂಡಿ'ಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ದಾಹ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ದಾಹವನ್ನು ನೀಗಿಸುವುದನ್ನು ಕಂಡಾಗ
'ಖುಂಡಿ'ಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರಿಗೆ ತಾನೆ ಪೂಜ್ಯ ಭಾವನೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಹೇಳಿ?

ಇಂತಹ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನರ ದಾಹ ತಣಿಸಲು ಹಲವು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ (Kundi) ಖುಂಡಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ನೀರೆರೆಯುತ್ತವೆ.

'ಚುರು' ಜಿಲ್ಲೆ ರಾಜಸ್ಥಾನ ರಾಜ್ಯದ ಒಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಸರು. 'ಚುರು' ಜಿಲ್ಲೆ ಮರಳುಗಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶ. ಸಮತಟ್ಟಾದ ಪ್ರದೇಶ, ಸಣ್ಣ ಕಲ್ಲಿನ ಕಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದಾದ ಪ್ರದೇಶ. ಇದರಿಂದ ಬಿದ್ದಮಳೆ ನೀರು ಬರ್ರನೆ ಹಿಂಗಿ ಭೂಮಿ ತಳ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಮಳೆದಿನಗಳು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 10-15 ದಿನಗಳು. 350ಮಿ.ಲೀಟರ್‌ನಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಮಳೆ ಲಭ್ಯ. ಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪಕ್ಕೆ ನೀರು ಕಾದು ಆವಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಹೆಚ್ಚು. ಇದರಿಂದ ಅಂತರ ಜಲದ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.

ಇದರಿಂದಾಗಿ 'ಚುರು' ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನರು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದು 'ಖುಂಡಿ' ಗಳೆಂಬ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮಳೆ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಟ್ಯಾಂಕುಗಳು. ಈ 'ಖುಂಡಿ'ಗಳು ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಜನರ ಏಕೈಕ ಆಶಾಕಿರಣವಾಗಿವೆ.

'ಖುಂಡಿ'ಗಳು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲೂ ವೃತ್ತಾಕಾರವಾದ ಮಳೆ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹದ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ, ಮೈದಾನದಂತ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹದ ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಕಡೆಗೆ ಇಳಿಜಾರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸುತ್ತಲಿನ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಮಳೆನೀರು ಹರಿದು ಟ್ಯಾಂಕ್ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಈ ಮೈದಾನದ ಮೇಲುಮೈಯನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ದೊರೆಯುವ ಸುಣ್ಣ, ಗೋಡುಮಣ್ಣು, ಚೇಡಿಮಣ್ಣು, ಬೂದಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾವೆಲ್‌ನಂತಹ ಗಟ್ಟಿ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಬಹಳ ವರ್ಷ ಬಾಳಿಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

**'ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ, ಪ್ರಧಾನಿ, ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಸಚಿವರು, ರಾಜ್ಯಪಾಲರುಗಳಿಗೆ
ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಭವನದಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತ ಪರಿಸರ ತಜ್ಞರಾದ ಅನಿಲ್‌ಅಗರ್‌ವಾಲ್ ನೀರಿನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕುರಿತು
ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಅಪೂರ್ವ ಚಿತ್ರ'**

ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹ ಟ್ಯಾಂಕ್ ಇರುತ್ತದೆ. ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಮೇಲೆ ಗೋಳಾಕಾರದ ಗುಮ್ಮಟವಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ನೀರನ್ನು ಸೂರ್ಯನಕಿರಣ ಮತ್ತು ಗಾಳಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಕೆಡದಂತೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಹರಿದುಬಂದ ಮಳೆನೀರು ಟ್ಯಾಂಕಿನೊಳಗೆ ಹೋಗಲು ಗುಮ್ಮಟದ ಸುತ್ತಲು ಕಿಂಡಿಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜಾಲರಿ ಅಳವಡಿಸಿದ್ದು ಕಸಕಡ್ಡಿ ಒಳ ಹೋಗಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಡೆ ರಾಟೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದ್ದು ನೀರನ್ನು ಬಿಂದಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಮೇಲೆ ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಮಳೆನೀರು ಸಂಗ್ರಹದ ಇಂತಹ 'ಖುಂಡಿ'ಗಳು ರಾಜಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸರ್ವೆಸಾಮಾನ್ಯ. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಒಂದು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವೂ ಹೌದು.

ನನ್ನ ಊರಿನ ಜನ ಒಂದೂವರೆ ಗಂಟೆ ಕಾಲ ತಜ್ಞರು

ಹೇಳಿದ ಮಳೆ ನೀರಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಆಲಿಸಿದರು. ಊರಿನಲ್ಲಿ ಆಡುವ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತದ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ನೋಡುವಷ್ಟು, ಕೇಳುವಷ್ಟೇ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೇಳಿದರು. ಇದು ನನಗಷ್ಟೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಬಂದಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ತಂದಿತು.

ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಾಗಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ವಿಶೇಷವೆನಿಸು ತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರ ಮನೆಗೆ ಮಳೆನೀರು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂತು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಬಹುತೇಕ ಜನರು ಒಕ್ಕೂರಲಿನಿಂದ ಮೊದಲು ಶಾಲೆಗೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಎಂದರು. ನಂತರ ಇಚ್ಛೆ ಪಟ್ಟಿ ಇನ್ನಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಮನೆ ಆರಿಸೋಣ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು. ಈ ತೀರ್ಮಾನ ಬಂದಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರಿವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ ನನಗೂ ಅಷ್ಟೇ ಆಶ್ಚರ್ಯ ತಂದಿತು.

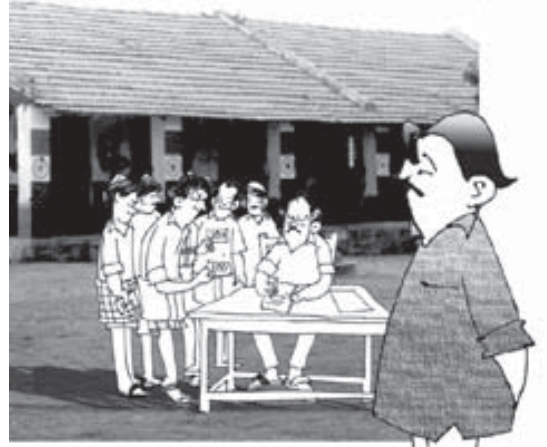
ಬಣಗುಡುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮೂರಿನ ಈ ಶಾಲಾ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಹಸಿರಿನಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಳೆ ನೀರು ಯಾವಾಗ ನೆರವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದೆ ನನಗಿರುವ ಕಾತರ

ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮಳೆ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಭರಿಸಲಾಗುವುದು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾಯಿತು. ಇದೊಂದು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಆದ್ದರಿಂದ ಇದರ ಪೂರ್ಣವೆಚ್ಚವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರ, ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥೆಯೇ ಭರಿಸಲು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು.

ಆಗ ಊರಿನ ವಂದಿ, ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಸದಸ್ಯರುಗಳು ಹೇಳಿದರು "ಇಲ್ಲ ಇದು ನಮ್ಮೂರಿನ ಕೆಲಸ. ನಮ್ಮ ಕೈಲಾದ ಸಹಾಯ ನೀಡುತ್ತೇವೆ. ಅದು ವಸ್ತು ರೂಪದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಹಣದ ರೂಪದಲ್ಲಾಗಲಿ ಇರಲಿ" ಎಂದರು.

ಊರಿನ ಜನರು ಇದರ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಗಳಾಗಲಿ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಹೌದು ಇದು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಲಹೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಎಂದು ಉತ್ಸಾಹ ತೋರಿದರು.

ಬಂದಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರಿ ಹೇಳಿದರು. "ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಶಾಲೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ 10,000ಲೀಟರ್‌ನಷ್ಟು ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ತೊಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಬಹುದು ಎಂದರು. ಇದಕ್ಕೆ 1 ಲೀಟರ್‌ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ 2ರೂ. ನಂತೆ 10,000ಲೀಟರ್‌ನೀರು

ನನ್ನೂರಿನ ಜನ ನಾ ಮುಂದು ತಾ ಮುಂದು ಎಂದು ಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಕ್ಷರ ಬಳಿ ಹಣ ನೀಡಿ ಹೆಸರು ಬರೆಸಲು ಉತ್ಸಾಹ ತೋರಿದ್ದು ಊರಿಗೆ ಗೌರವ ತಂದಿತೆಂದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ

ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟು 20,000ರೂ. ಗಳು ತಗಲುತ್ತದೆ" ಎಂದರು. ಊರಿನವರು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ "ಆಗಲಿ ನಮ್ಮ ಕಡೆಯಿಂದ ತೊಟ್ಟಿ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಮರಳು, ಇಟ್ಟಿಗೆ, ಚೆಲ್ಲಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ" ಎಂದರು. ಶಾಲಾ ಕಟ್ಟಡದ ಒಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಖಾಲಿ ಇದ್ದ ಜಾಗವನ್ನು ತೊಟ್ಟಿ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಆರಿಸಲಾಯಿತು. ಅಂದಿನ ಪ್ರಥಮ ಗ್ರಾಮಸಭೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮುಕ್ತಾಯ ಆಯಿತು.

ಒಂದು ಖಾಸಗಿ ಮನೆಗೆ ಮಳೆನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲು ಅದೇ ಊರಿನ ಕಾಳಯ್ಯ ಎಂಬುವವರ ಮನೆಯನ್ನು ಊರಿನವರೇ ಸೂಚಿಸಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾಳಯ್ಯನೂ ಒಪ್ಪಿದ. ಕಾಳಯ್ಯ ಬಡ ಹರಿಜನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವ. ಕಷ್ಟ ಜೀವಿ. ವ್ಯವಸಾಯದ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿ ಎತ್ತು ಗಾಡಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಾಡಿಗೆ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ರೈತನಾಗಿದ್ದ.

ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ನಿರ್ಮಿಸುವ ನೀರಿನ ತೊಟ್ಟಿಗೆ ಇಟ್ಟಿಗೆ ಮರಳು ಮತ್ತು ಚೆಲ್ಲಿಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಒದಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ. ಈ ತರದ ಮಳೆ

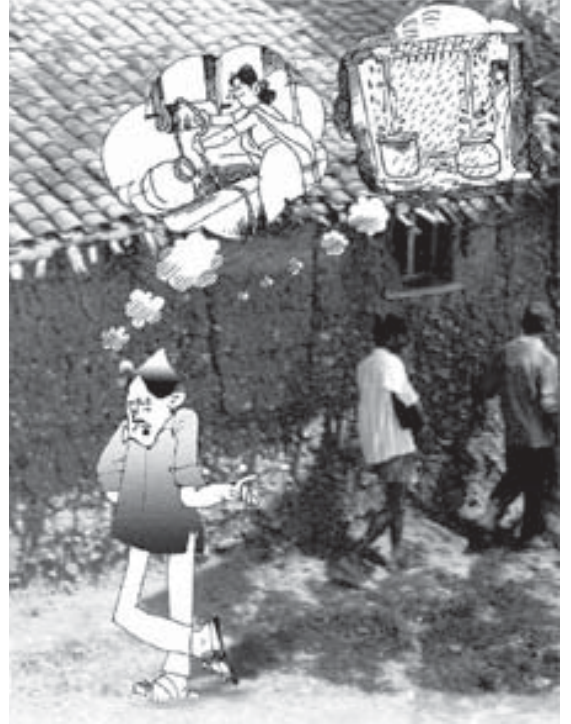
ಕಾಳಯ್ಯ ಛಾವಣಿ ಮಳೆನೀರು ಸಂಗ್ರಹದ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದನ್ನು ಕಾತರದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ಗಮನಿಸಿದೆ.

ನೀರು ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಬಳಕೆ ಕ್ರಮವನ್ನು ಪಕ್ಕದ ಜಿಲ್ಲೆ ತುಮಕೂರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ನೋಡಿದ್ದೆ ಎಂದೂ ಹೇಳಿದೆ.

ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ನಾನು ಏನೂ ಸಾಧಿಸಿದ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಸುಖವಾಗಿ ನಿದ್ರಿಸಿದೆ.

2ನೇ ದಿನ

ಗ್ರಾಮ ಸಭೆ ನಡೆದ ಮರುದಿನದಿಂದ ಜನ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುವ ರೀತಿಯೇ ಬದಲಾಯಿತು ಎನಿಸಿತು. ಹಿರಿಯರು ಕಿರಿಯರಿಂದ ನನಗೆ ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಗೌರವ ಸಿಗುತ್ತಿದೆ ಎನಿಸತೊಡಗಿತು. ಅದು ನಿಜಕೂಡ. ಹೋದಲ್ಲೆ ಬಂದಲ್ಲೆ

ಮನೆ ನೀರಿಗಾಗಿ ನನ್ನವ್ವ ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಬವಣೆ ಅವ್ವ ತೀರಿಹೋಗಿ 10 ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ನನ್ನ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಹಸಿರಾಗಿದೆ. ಇನ್ನಾರು ಈ ರೀತಿ ನೀರಿಗಾಗಿ ಕಷ್ಟಪಡೆದಿರಲಿ ಎಂದೇ ನನ್ನ ಆಸೆ

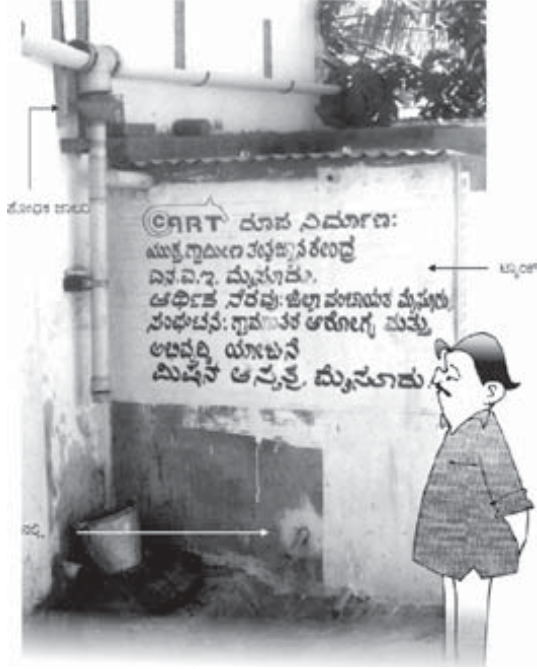
"ಮಳೆನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತೆ?" ಎಂದು ನನ್ನೊಡನೆ ಮಾತು ಪ್ರಾರಂಭಿಸತೊಡಗಿದರು.

ಮಳೆ ನೀರು ಬಳಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಶಯಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ನಾನು ಮಳೆ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಬಳಕೆಯ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಅನುಕೂಲಗಳ ಕುರಿತು ಸಾಕಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೆ. ಕೆಲವು ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ನನಗೆ ಲಭ್ಯವಿದ್ದವು. ಇದರಿಂದ ನನ್ನೊರಿಸಿ ಬಂಧುಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿದ್ದೆ.

ಈಗ ನನಗೆ ನನ್ನ ತಂದೆ ಅವರು ಬದುಕಿದ್ದಾಗ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆಚರಣೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. ಆಗ

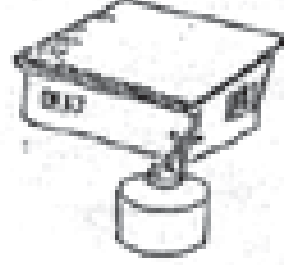

ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಮನೆ ಛಾವಣಿಗಳಿಂದ ಮಳೆನೀರು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಬಗೆ

ಈ ಮುಳ್ಳೂರಿನ ದೇವಯ್ಯನ ದಾರಿಯನ್ನು ನನ್ನೂರಿನ ಜನ ಅನುಸರಿಸಲಿ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಈ ಶ್ರಮದ ಹಿಂದಿರುವ ಉದ್ದೇಶ ಕೂಡ. ಈ ಆಸೆ ನೆರವೇರಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆ ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಮನೆ ಆಗಲಿ.

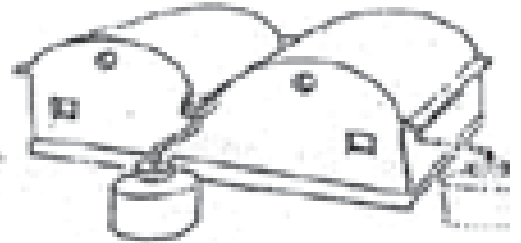
ಮಳೆಗಾಲದ ಒಂದು ದಿನ. ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬ. ಸಹಜವಾಗಿ ಮನೆಗೆ ನೀರಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಜಿನುಗು ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ ನನ್ನ ಅವ್ವ ನೀರು ಸೇದಲು ಬಾವಿಗೆ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯ ನೀರುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಿಂದಿಗೆ ನೀರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ನನ್ನ ಅಪ್ಪನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂತು. ನಮ್ಮದು ತೊಟ್ಟಿಮನೆ. ತೊಟ್ಟಿಯ ಸೂರಿನಿಂದ ಒಂದೆ ಸಮನೆ ಮಳೆ ನೀರು ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಹಂಡೆಗಳನ್ನು ಇಡಿಸಿದರು. ಒಂದು ಗಂಟೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಅವ್ವ ಎದೆ ನೋಯಿಸಿಕೊಂಡು 60-70ಅಡಿ ಆಳದ ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರು ಸೇದಿ ಹಾಕುವ ಹೊರೆ ತಪ್ಪಿತು. ನನಗೆ ಆ ಕ್ಷಣ ನನ್ನಪ್ಪನ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಎನಿಸಿದ್ದು ಈಗಲೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಸಿರಾಗಿದೆ.

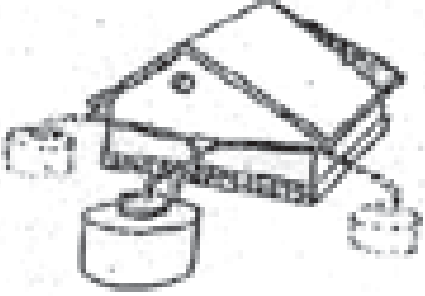
ದೀಪಾವಳಿ ಮನೆ ಛಾವಣಿ

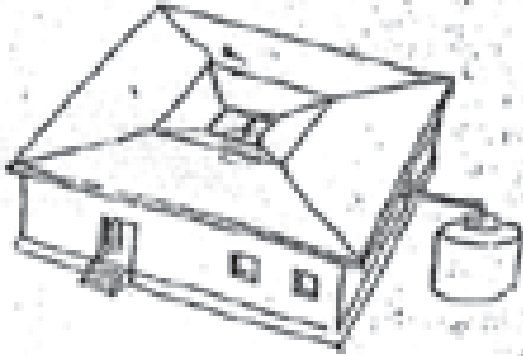
ಪಿರ-ಮಿರ್ಚಿ ರೀತಿಯ ಮನೆ ಛಾವಣಿ

ಕಮಾನು ರೀತಿಯ ಮನೆ ಛಾವಣಿ

ದ್ವಿಮುಖವಾಗಿರುವ ಮನೆ ಛಾವಣಿ

ಒಂಟು ಮನೆ ರೂಪದ ಮನೆ ಛಾವಣಿ

ಗುತ್ತಿಹಿರಿಯಿಂದ ಮನೆ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ವಿಧಾನ

ಈಗಲೂ ನನ್ನ ಊರಿನ ಅನೇಕ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಪನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಅದು ಮಳೆ ನೀರು ಕುಡಿದರೆ ಶೀತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು. ಈಗ ಇದು ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಎಂಬುದು ನನಗರ್ಥವಾಗಿದೆ.

ಮೊನ್ನೆ ನಾನು ಮೈಸೂರಿನ ಬಳಿ ಇರುವ ಮುಳ್ಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿ ದೇವಯ್ಯ ಎಂಬ ರೈತ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಮಳೆ ನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆತ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಕೂಡ ಹೌದು. ಆತನನ್ನು ಇದರ ಉಪಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದೆ ತಡ, ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಅರ್ಥಗಂಟೆ ಅದರ ಉಪಯೋಗ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದರು. ಅದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ರೀತಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳಿಂದ ಅದರ ನೀರನ್ನು ಮನೆ ಬಳಕೆಗೆ ಬಳಸುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. "ಮಳೆ ನೀರು ಶೀತ ಎಂದು ಮನೆಯ ಇತರರು ಕುಡಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾನು ಅದೇ ನೀರನ್ನು ಕಾಯಿಸಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೇನು ಆಗಿಲ್ಲ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮಳೆಗಾಲದ 3 ತಿಂಗಳು, ನೀರಿನ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲ. ನಂತರ 4 ರಿಂದ 5 ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಈ ನೀರೇ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನನ್ನ ಮನೆಯವರು ದೂರದಿಂದ ನೀರು ಹೊರುವುದು ತಪ್ಪಿತು ಎಂಬ ಸಮಾಧಾನ ದೇವಯ್ಯನವರಿಗೆ. ಅವರ ಮಳೆನೀರು ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ 5000 ಲೀಟರ್‌ನಷ್ಟು ಇದೆ. ಈಗ ಊರಿನ ಇತರರು ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅನುಭವಗಳಿಂದ ನೀರಿನ ಅಭಾವವಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಮಳೆ ನೀರಿನ ಬಳಕೆಯೇ ಮದ್ದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಬಲವಾಗತೊಡಗಿದೆ. ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ಇಡೀ ಊರಿನ ಮನೆಗಳು ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮದಿಯ ಜೀವನ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಬೇಕು. ನನ್ನೂರಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯು "ಹಂಗಿಲ್ಲದ ಅರಮನೆ" ಆಗಬೇಕು. ಆಗ ನಾನು ಈ ಪ್ರೇರಕ ವೃತ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಹಂಗಿಲ್ಲದ ಅರಮನೆ

ಇದು ಹಳ್ಳಿಯವನ ಮನೆ
ಇದು ದಿಲ್ಲಿಯವನ ಮನೆ
ಇದು ಬಡವನ ಮನೆ
ಇದು ಶ್ರೀಮಂತನ ಮನೆ
ಅವನು ಆ ಜಾತಿಯವನು
ಇವನು ಈ ಜಾತಿಯವನು
ಎಂಬ ಭೇದಬಾವ ಮಳೆರಾಯನಿಗಿಲ್ಲ
ಋತುಮಾನ ಬಂದಾಗ
ಕಾಲಕೂಡಿ ಬಂದಾಗ
ಎಲ್ಲರ ಮನೆ ಮೇಲೆ ಸುರಿಯುವನು
ಸುರಿದು ತಂಪೆರೆಯುವನು
ಸೂರಿನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಹೋಗುವ
ಮಳೆರಾಯನನ್ನು ಕರೆದರೆ ಬಾರನೆ?
ಖಂಡಿತ ಬರುತ್ತಾನೆ
ಮನೆಯ ಸೂರಿಗಿಡಿಯಿರಿ ದೋಣಿ
ಮನೆಯ ಒಳಗಿಡಿ ಟ್ಯಾಂಕ್
ಆಗ ಹರಿದು ಬರುವನು
ಮಳೆರಾಯ ನಗುನಗುತ
ಮನೆಯ ನೀರಿನ ಬವಣೆ ನೀಗಿ
ಆಗುವುದು ನಮ್ಮ ಮನೆ
"ಹಂಗಿಲ್ಲದ ಅರಮನೆ"

- ರಾಜು.ಬಿ.

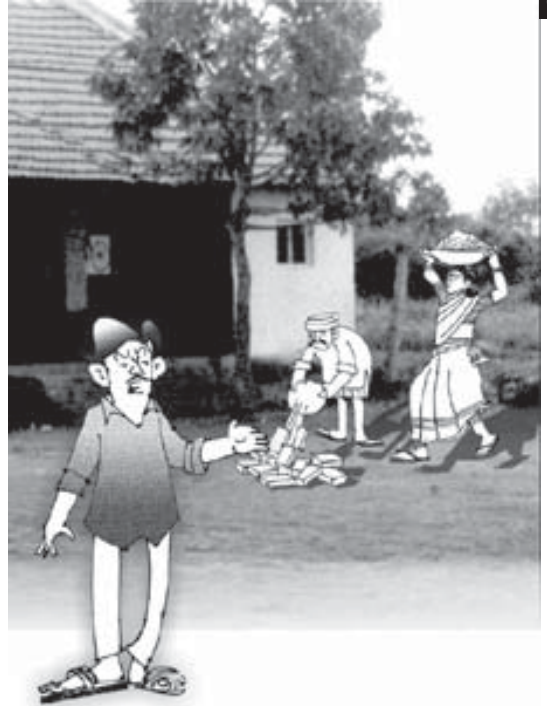

ಈಗ ನನಗೆ ಊರಿನ ಜನರೊಡನೆ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿ ನಾನು ಬೆಳೆಯುವಂತಾಯಿತು. ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ ನಾನು ಊರಿಗೆ ಭಾರವಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿಲ್ಲ ಎನಿಸಿತು.

'ಮಳೆನೀರು' ಪ್ರಕೃತಿ ಮಾನವನಿಗೆ ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಸಂಪತ್ತು. ಪ್ರಸ್ತುತ ನದಿ, ಕೆರೆ, ಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಜಲದಿಂದ ದೊರೆಯುವ ನೀರು ಕಲುಷಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಶುದ್ಧವಾದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿಗೆ 'ಮಳೆ' ಮುಖ್ಯ ಆಧಾರವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಮಳೆನೀರು ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ವಿವಿಧ ಬಗೆಗಳು

ನನಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮನೆ ಇದ್ದಂತೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮನೆ ಇಲ್ಲ. ಇಂದು ನಮ್ಮ ಮನೆಗಳ ಗಾತ್ರ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಹಣದ ತಾಕತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದೇ ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ತಮ್ಮ ಅಭಿರುಚಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಂದಿ ಕೆಲವೇ

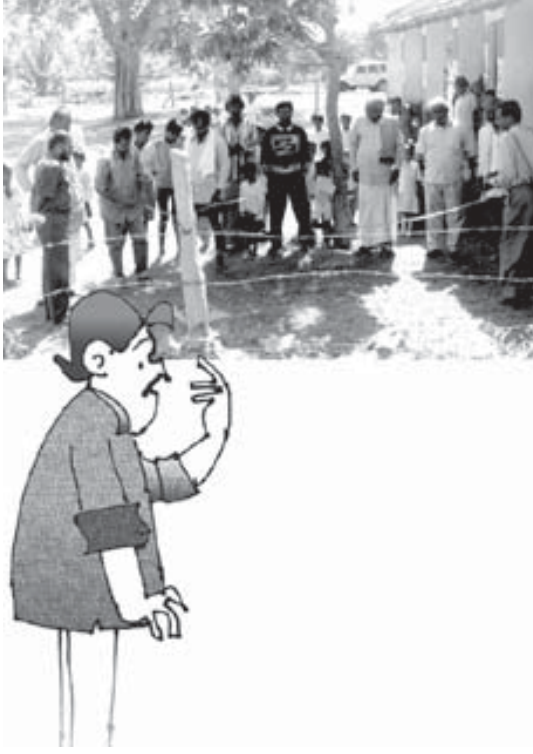
ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಾನುಸಾರ ನನ್ನೂರಿನ ಕೆಲವು ಜನ ಇಟ್ಟಿಗೆ, ಜಿಲ್ಲಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು, ಆಗ ಅವರ ಮುಖದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಕೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದೆ.

ಕೆಲವರು. ಹಾಸಿಗೆ ಇದ್ದಷ್ಟು ಕಾಲು ಚಾಚುವುದು ನಮ್ಮವರ ನಡವಳಿಕೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಗೆಯ, ವಿನ್ಯಾಸ, ರಚನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನೆಗಳು ಜನ್ಮತಾಳಿವೆ.

ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ 90% ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಮನೆಗಳು ಹಂಚುಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮನೆಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ನಾಡು ಹಂಚಿನ ಮನೆಗಳೂ ಸಾಮಾನ್ಯ.

ಇಂತಹ ಯಾವುದೇ ವಿನ್ಯಾಸದ ಮನೆಗಳಿರಲಿ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಗಳ ಸೂರಿನಿಂದಲೂ ಬೀಳುವ ಮಳೆನೀರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ತುಂಬಾ ನೀರಿನ ಅಭಾವವಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಗುಡಿಸಲುಗಳಿಂದಲೂ ಮಳೆ ನೀರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಅಂತಹ ಕೆಲವು ಮಾದರಿಗಳು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೋಡಿ.

ಜಾಗದ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವಾಗಲೇ ಮಳೆನೀರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದಂತೆ ಸಂಭ್ರಮ ಸಡಗರ ಪಟ್ಟ ಊರಿನ ಜನರ ಋಷಿ ನೋಡಿದ ನನಗೆ ಅಪೂರ್ವ ಅನುಭವವಾಯಿತು.

ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಮಳೆನೀರನ್ನು ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಜಾಣ್ಮೆ ಇರಬೇಕು. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಸಿಗುವ ಮಳೆಗಾಲವೆಷ್ಟು ನೋಡೋಣ.

ಮಳೆರಾಯ ನಮಗೆಷ್ಟು ದಕ್ಕುತ್ತಾನೆ ?

ಭೂಮಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಮಳೆರಾಯ ನಮಗೆ ಪೂರ್ತಿ ದಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ ನಿಜ. ಶೇಕಡ 60ರಷ್ಟು ಹರಿದು ಸಮುದ್ರ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಶೇಕಡ 20 ರಷ್ಟು ನೀರು ಮತ್ತೆ ಆವಿಯಾಗಿ ಆಕಾಶ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಪ್ರಾಣಿ, ಸಸ್ಯವರ್ಗಗಳ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಭೂಮಿತಾಯಿ ಇಂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಉಳಿದ ನೀರು ಕೆರೆ ಕಟ್ಟೆ ಗುಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುತ್ತದೆ. ಹರಿದು ಸಮುದ್ರ

ನನ್ನ ಊರಿನ ಗಾರೆಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸುರೇಶ ಮತ್ತು ಆತನ ಗೆಳೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬೇಗ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದಾಗಿ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಕೆಲಸ ಇನ್ನೂ ನಿರಾಳವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಅನಿಸಿತು.

ಸೇರುವ ನೀರನ್ನು ನಾವು ಏಕೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು? ಹರಿದು ಹೋಗುವ ನೀರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಕೂರುವ ಕಾಲ ಈಗಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ನಮಗೆ 50 ರಿಂದ 60 ರಷ್ಟು ಮಳೆ ದಿವಸಗಳು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮಳೆ ನೀರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಆಗ ನೀರಿಗಾಗಿ ನಾವು ಇತರರೊಡನೆ ಬಡಿದಾಡುವುದು ತಪ್ಪುತ್ತದೆ.

ಮಳೆನೀರನ್ನು ಏಕೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ?

- ◆ ನಮ್ಮ ಈ 21ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ನೀರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಲವು ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿಗೂ ಬರ ಬಂದಿರುವ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗಿರುವ ಆಶಾಕರಣ 'ಮಳೆರಾಯ' ಮಾತ್ರ. ಇದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಅವು...

ಟ್ಯಾಂಕಿನ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಜಾಗವನ್ನು ಅಳತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು.

ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಶೇಖರ್ ಮುಂದಾಳಾಗಿ ನಿಂತು ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಕೆಲಸದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಲಿಪೂಜೆಗೆ ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಪೂಜಾ ಸಾಮಾಗ್ರಿ ಹೊಂದಿಸಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಚ್ಚರಿ ಮೂಡಿಸಿದರು.

ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಬೆಡ್ ಹಾಕುತ್ತಿರುವುದು

- ◆ ಮಳೆ ನೀಡುವ ನೀರು ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತವಾದದ್ದು, ಶುದ್ಧವಾದದ್ದು.
- ◆ ಮಳೆನೀರು ಒಂದು ಪೈಪ್ ವೆಚ್ಚವಿಲ್ಲದೆ ಸಿಗುವ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕೊಡುಗೆ.
- ◆ ಮಳೆ ನೀರು ಕೆರೆ, ಕಟ್ಟೆ, ನದಿ, ಬಾವಿಗಳಿಂದ ದೊರೆಯುವ ನೀರಿಗಿಂತ ಶುದ್ಧ.
- ◆ ಮಳೆನೀರು ಬಳಸಿಕೊಂಡರೆ ಇತರ ಮೂಲಗಳನ್ನು ನೀರಿಗಾಗಿ ಅವಲಂಭಿಸುವುದು ತಪ್ಪುತ್ತದೆ.
- ◆ ಮಳೆ ನೀರನ್ನು ಪ್ರತಿಮನೆಯವರು ಬಳಸಿಕೊಂಡರೆ ಪ್ರತಿಮನೆ ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಮನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೊರೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

- ◆ ಮಳೆ ನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭದ ವೆಚ್ಚ ಮಾತ್ರ ತಗಲುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಯಾವುದೇ ವೆಚ್ಚ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.
- ◆ ಮಳೆ ನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ಸುಲಭ ಹಾಗೂ ಸರಳವಾದದ್ದು.

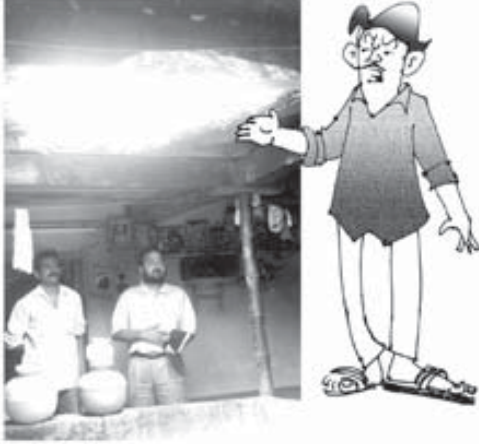
ಹೀಗೆ ನಾನು ತಿಳಿದ ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಜನರ ಕಿವಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾ ಬಂದೆ. ಇಂತಹ ಒಂದು ದಿನ ಊರಿನ ಕೆಲವರೊಡನೆ ಹರಟುತ್ತಾ ಕೂತಿದ್ದೆ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಮಳೆಹನಿ ಜೋರಾಯಿತು. ಪಡಸಾಲೆಯ ಮುಂದಿನ ಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಧೋ ಎಂದು ನೀರು ಸುರಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಆಗ ಅಲ್ಲೇ ಕೂತಿದ್ದ ರಾಮಣ್ಣ "ನೋಡಪ್ಪ ಶೇಖರ ನಿನ್ನ ಮಳೆ ನೀರು ಹರಿದು ಹೋಗ್ತಾ ಇದೆ ಇಡ್ಕೋ" ಅಂದ ತವಾಷೆಯಾಗಿ. "ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಅಲ್ಲ

ಬೆಡ್ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಹಾಕಿ ಇಟ್ಟಿಗೆ ಕಟ್ಟಡ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರುವುದು

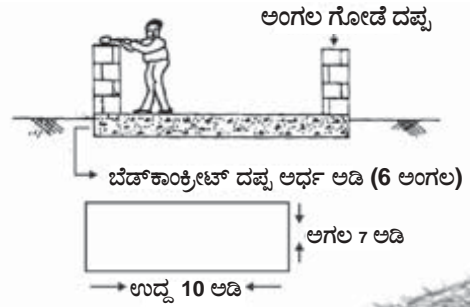
ಕಾಳಯ್ಯನ ನಾಡು ಹಂಚಿನ ಸೂರು, ತಜ್ಜರಿಗೆ ಸವಾಲೇ ಆಯಿತು. ಮನೆಯ ಒಳಗಿನ ತೊಟ್ಟಿ ಸೂರಿಗೆ ಗಟರ್ಸ್ ಅಳವಡಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು.

ಇಡ್ಲೋಬೇಕಿರುವುದು. ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇಡೀ ದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ಮಳೆಯಾಯನೆ ಗತಿ" ಎಂದೆ. ಆಗ ಆತ ಅಷ್ಟೇ ಗಂಭೀರವಾಗಿ" ನಿನ್ನ ಮಾತು ನಿಜ ರಾಮು ನಿಜ" ಎಂದ.

ಇದರಿಂದ ನನಗನಿಸಿದ್ದು ಮಳೆ ನೀರಿನ ವಿಷಯ ನನಗೆ

ಕಾಳಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಹೊರಗಿನ ಸೂರು ಅಂಕುಡೊಂಕಾಗಿರುವುದು.

ಕಾಳಯ್ಯನ ಮಳೆ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹ ಟ್ಯಾಂಕ್ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುವುದು

ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಇಡೀ ಊರಿನ ಜನರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿರುವುದು ಒಂದು ಶುಭ ಸೂಚನೆ ಎನಿಸಿತು.

3 ನೇ ದಿನ

ನಾನು ಅಂದುಕೊಂಡಂತೆ ಮಳೆ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹ

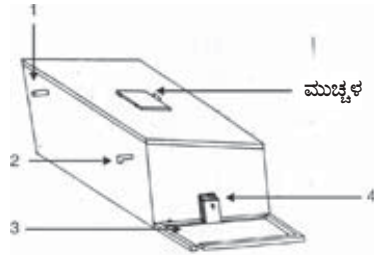

ಕಾಳಯ್ಯನ ಮನೆ ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಒಂದು ಭಾಗ 6 ಅಡಿ ಎತ್ತರ ಇದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಗ 5 ಅಡಿ ಎತ್ತರವಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಕಾಳಯ್ಯ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದ. ಟ್ಯಾಂಕ್ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಹದಮಾಡಿಕೋ ಕಾಳಯ್ಯ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದೆ. "ಅದು ಎಷ್ಟೊತ್ತು ರಾಮಣ್ಣ, ಇಲ್ಲೆ ಅರೆಮೇಲೆ ಹೋದ್ರೆ ಒಂದೊಪ್ಪತ್ತಿನ ಕೆಲ್ಲ. ಚೆಲ್ಲಿ, ಚಪ್ಪಡಿ ತರ್ತೀನಿ. ಮರಳಿಗೇನು ದೂರ ಹೋಗಬೇಕಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಉತ್ಸಾಹದ ಮಾತನಾಡಿದ.

ಇನ್ನೂ ಶಾಲೆಗೆ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಟ್ಯಾಂಕ್‌ಗೆ ನನ್ನೂರಿನ ದೇವಯ್ಯ 150 ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಅವುಗಳನ್ನು ಶಾಲೆ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಆಗಲೆ ಗುಡ್ಡೆ ಹಾಕಿದ್ದರು. ಶಾಲೆಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣವಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಊರಿನವರು ಮೊದಲ ದಿನದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತಲಾ ಒಂದಷ್ಟು ಹಣ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಅದರಂತೆ ಈಗಾಗಲೇ 1000ರೂ. ಹಣ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಮೊತ್ತ 2000ರೂ. ಗಳಷ್ಟು ಆಗುವುದಿತ್ತು. ಈ ಹಣವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ಈ ಹಣವನ್ನು ಮಳೆನೀರು ಸಂಗ್ರಹಣಾ ತೊಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಶಾಲೆಯ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಟ್ಯಾಂಕ್

ಟ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಮೇಲುಚಾವಣಿ ಹಾಕಿರುವುದು.

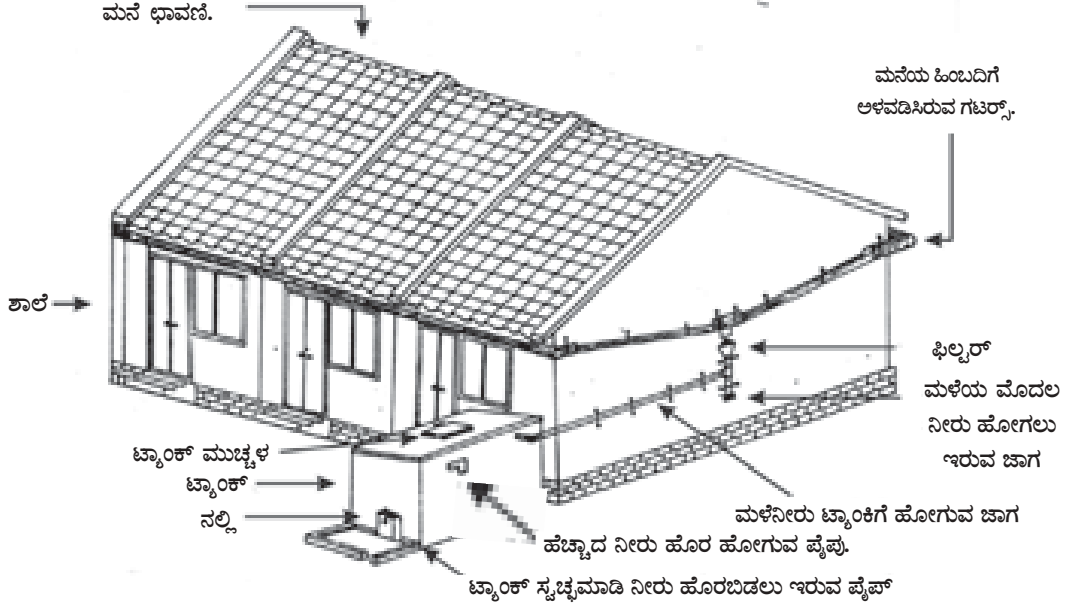
ಗಟರ್ಸ್ ಅಳವಡಿಸಲು ಯೋಜಿಸುತ್ತಿರುವ ತಜ್ಞರು ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಬಳಿ. ಟ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಇಟ್ಟಿಗೆ ಕಟ್ಟಡ

ಶಾಲೆಯ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಟ್ಯಾಂಕ್ ಚಿತ್ರ.

ಕೊಟ್ಟಿ ಮಾತಿನಂತೆ ತಜ್ಞ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು 3ನೇ ದಿನ ಬುಳೆಕೆರೆಗೆ ಬಂದರು. ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಊರಿನ ಕೆಲವರು ಬಂದರು. ತಜ್ಞರು ಶಾಲೆಯ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯ ಛಾವಣಿಗೆ 3 ಅಡಿ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಟ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಜಾಗ ಆರಿಸಿದರು.

ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಇದರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಶಾಲೆಯ ಕೆಲಸ ಮುಗಿದ ನಂತರವೇ ನನ್ನ ಹೊಲದ ಕೆಲಸ ಎಂದರು. ಟ್ಯಾಂಕ್ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ದಪ್ಪ ಚೆಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿಗೆ, ಮರಳು, ಮೊದಲಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದರು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿನ ಹಣ ಮತ್ತು ಜನರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದ ಚಂದಾ ಹಣವನ್ನು ವೆಚ್ಚಮಾಡಿದರು. ವೆಚ್ಚದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿವರವನ್ನು ಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರು ಜಂಟಿಯಾಗಿ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು

ಶಾಲೆಯ ಎರಡೂ ಭಾವಣೆಗಳಿಂದ ಬೀಳುವ ಮಳೆ ನೀರನ್ನು ಟ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಸಾಗಿಸುವ ಗಟರ್ಸ್‌ಗಳ ಜೋಡಣೆಯ ಪಾರ್ಶ್ವನೋಟ.

ಬರೆದಿಡತೊಡಗಿದರು. ಆಯಾ ದಿನದ ಖರ್ಚುಗಳನ್ನು, ಬಳಸಿದ ಸಾಮಗ್ರಿ, ಕೂಲಿಯಾಳಿನ ಲೆಕ್ಕ, ಗಾರೆ ಕೆಲಸದ ಸಂಭಾವನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅಂದೇ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಶಿಸ್ತು ನನಗೇಕೆ ಊರಿನ ಇತರರಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ತಂದಿತು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಊರಿನ ಕೆಲವರು ಶಾಲೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಮಗಾರಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಹಸ್ತ ನೀಡಿದರು. ಕೆಲವು ವೃದ್ಧರು ಶಾಲೆಯ ಪಡಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನೋಡಿದರು. ಆಗಾಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ನನಗೆ ಇನ್ನು ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸ ಬೆಳೆಯಿತು. ಕೆಲಸವೂ ಹಗುರವಾಯಿತು.

ಸ್ಥಳೀಯ ಗಾರೆ ಕೆಲಸದವರ ಬಳಕೆ

ಗಾರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಮಳೆನೀರು ಟ್ಯಾಂಕಿನ

ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳು ನಮ್ಮೂರಿನ ಸುರೇಶ ಮತ್ತು ಆತನ ಸಹಾಯಕರಿಗೆ ಕರಗತವಾಗಿದೆ. ಸುರೇಶ ಆಗಲೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. "ನಮ್ಮ ಊರಿಗೇನು ಇಡೀ ಸುತ್ತಿಲ್ಲೆಗೆ ನಾನೇ ಟ್ಯಾಂಕ್ ಕಟ್ಟಿಕೊಡ್ತೀನಿ ಬೇಕಾದರೆ" ಎಂದು. ಇದು ಅವನ ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸದ ಮಾತಾಗಿತ್ತು.

ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಕಾಳಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಯೋಜಿಸಿದ್ದೆವು. ಇದರಿಂದ ಪಕ್ಕದೂರಿನ ತನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಕರಾದ ಇಬ್ಬರು ಗಾರೆ ಕೆಲಸದವರನ್ನು ಕಾಳಯ್ಯನೇ ಆರಿಸಿದ. ಈ ನಾಲ್ಕು ಜನರಿಗೂ ತಜ್ಞರು ವಿವರವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದರು.

ನಮ್ಮ ಕಡೆ ಒಂದು ಆಡು ಮಾತಿದೆ. ಎಂದೂ ಅತಿಯಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡದೇ ಇದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಮೈಮುರಿದು ದುಡಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆ ಆತನ ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ "ಇದೇನಪ್ಪ ಮೈ ಮೇಲೆ ದೆವ್ವ ಬಂದಂಗೆ

ಕೆಲಸ ಮಾಡುವನೆ" ಅಂತ. ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಶಾಲೆಗಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಟ್ಯಾಂಕ್ ಕೆಲಸವನ್ನು ತುಂಬಾ ಗಂಭೀರವಾಗಿಯೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟರು. ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡುವುದು, ಕೆಲಸಗಾರರ ಜೊತೆ ಕೆಲಸಗಾರರಾಗಿ ದುಡಿಯುವುದು, ಇಟ್ಟಿಗೆ ಹೊರುವುದು, ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ನೀರು ಹಾಕುವುದು ಗಾರೆ ಕೆಲಸದವರಿಗೆ ಗಾರೆ ಕೊಡುವುದು. ಹೀಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ, ಕೆಲಸಗಾರರಾಗಿ, ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಹೆಗಲು ಕೊಟ್ಟರು.

ಕೆಲಸಗಾರರಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹ ತುಂಬಲು ಮನೆಯಿಂದ ಕಾಫಿ, ಟೀ, ತರಿಸುವುದು, ಊಟ ಹಾಕಿಸುವುದು ಮಾಡಿದರು. ಊರಿನ ಒಂದಿಬ್ಬರು ತಮಾಷೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಮಾತನಾಡಿದರು ಆದರೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಸಮಚಿತ್ತದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು.

ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭ !

ಅಂದೇ ಶಾಲೆಯ ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ತಜ್ಞರು ಟ್ಯಾಂಕ್ ಕಟ್ಟುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಅಳತೆ ಹಾಕಿಕೊಡುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಜನರು ಇವತ್ತು ಕೆಲಸದ ಮೊದಲ ದಿನ ಗುದ್ದಲಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಎಂದರು. ಯಾರ

ಮಾಹಿತಿಗೂ ಕಾಯದೆ ಒಂದೈದು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಪೂಜಾ ಸಾಮಾನು ಹೊಂದಿಸಿದರು. ಶಿಕ್ಷಕರೊಬ್ಬರು ಪೂಜಿಸಿದರು.

11½ ಅಡಿ ಉದ್ದ 7½ ಅಡಿ ಅಗಲದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಗುರುತು ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಈ ಜಾಗದ ½ (ಅರ್ಧ) ಅಡಿ ಆಳದ ಭೂಮಿಯ ಮಣ್ಣನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಜಾಗವನ್ನು ಸಮತಟ್ಟುಮಾಡಿದರು. ನಂತರ ಸೀಮೆಂಟ್, ಮರಳು ಮತ್ತು ದಪ್ಪೆಜೆಲ್ಲಿಯನ್ನು 1:4:8 ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿದರು. ½ಅಡಿ ದಪ್ಪದ ಕಾಂಕ್ರಿಟ್‌ಬೆಡ್‌ನ್ನು ಹಾಕಿದರು. 'ಬೆಡ್'ನ ಮೇಲುಮೈ ಸಮತಟ್ಟಾಗಿರುವಂತೆ ದಮ್ಮಸ್ ಹೊಡೆದು ಅಂತಿಮಗೊಳಿಸಿದರು.

ಕಾಳಯ್ಯನ ನಾಡು ಹಂಚಿನ ಮನೆ

ಕಾಳಯ್ಯನದು ಮನೆ ನಾಡು ಹಂಚಿನ ಮನೆ. ಮಂಗಳೂರು ಹಂಚಿನ ಮನೆಯಾದರೆ ಮನೆಯ ಸೂರಿಗೆ ನೀರು ಸಾಗಿಸುವ 'ಗಟರ್ಸ್' ಗಳ ಜೋಡಣೆ ಸುಲಭ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದರ ಸೂರಿನ ಹಂಚು ಸಮತಟ್ಟಾಗಿ ನೇರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾಡು ಹಂಚಿನ ಮನೆಯ ಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಅಂಕುಡೊಂಕಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚು. ಇದು ಗಟರ್ ಜೋಡಿಸುವವರಿಗೆ ಸವಾಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಕಾಳಯ್ಯನ

ಶಾಲೆಯ ಹಿಂಭಾಗದ ಛಾವಣಿಯಿಂದ ನೀರು ಶೋಧಕ ಜಾಲರಿಯ ಕಡೆ ಹೋಗಲು ಗಟರ್ಸ್ ಜೋಡಣೆಯಾಗಿರುವುದು.

ಮನೆ ತೊಟ್ಟಿಮನೆ. ಈ ತೊಟ್ಟಿಯ ಸೂರು $3\frac{3}{4} \times 3\frac{3}{4}$ ಇದ್ದು ಚೌಕಾಕಾರವಾದ ಅಳತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮನೆಯ ಸುತ್ತಲಿನ ಸೂರಿನ ಬದಲು, ತೊಟ್ಟಿ ಸೂರಿನಿಂದ (ಮನೆ ಒಳಭಾಗ) ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಯೋಚಿಸಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಕಾಳಯ್ಯ ದನಕರುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಮನೆ ಒಳಗಿನ ಜಾಗಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನೆ ಹೊರಗೆ ಟ್ಯಾಂಕ್ ಇರಲಿ ಎಂದೂ ಇಷ್ಟಪಟ್ಟಿ.

ಅದರಂತೆ ಮನೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಟ್ಯಾಂಕು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಇದೇ ದಿನ ಕಾಳಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೂ ಟ್ಯಾಂಕಿನ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾಂಕ್ರೀಟು ಬೆಡ್‌ಹಾಕಿ ಪ್ರಥಮ ಹಂತದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ 10 ಅಡಿ ಉದ್ದ 7 ಅಡಿ ಅಗಲದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಗುರುತು ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ $\frac{1}{2}$ ಅಡಿ ಆಳದ ಭೂಮಿಯ ಮಣ್ಣನ್ನು

ಸಮತಟ್ಟಾಗಿರುವಂತೆ ತೆಗೆದು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ನಂತರ ಸಿಮೆಂಟ್, ಮರಳು ಮತ್ತು ದಪ್ಪಚೆಲ್ಲಿಯನ್ನು 1:4:8 ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ $\frac{1}{2}$ ಅಡಿ ದಪ್ಪದ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಬೆಡ್‌ನ್ನು ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಇದರ ಮೇಲೂ ದಮ್ಮಸ್ ಹೊಡೆದು ಮೇಲು ಭಾಗ ಸಮತಟ್ಟಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿಗೆ 3ನೇ ದಿನದ ಕಾರ್ಯ ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು.

4ನೇ ದಿನ

ಮೊದಲೇ ಮಳೆಹನಿ ಕಾಲ. ಇಂತಹ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರೈತನಿಗೆ ಕೈತುಂಬಾ ಕೆಲಸ. ಶಾಲೆಯ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಹೊಲಮನೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತೊಡಗುವ ತವಕದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 7ಗಂಟೆಗೆ ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಇಟ್ಟಿಗೆ ಕಟ್ಟಡ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು.

ನಾನು ಶಾಲೆಯ ಬಳಿ ಹೋಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಒಂದು ವರಸೆ ಇಟ್ಟಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಎರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯ

ಹಂಗಿಲ್ಲದ ಅರಮನೆ

ಕಾಳಯ್ಯನ ಮನೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಗೊಂಡಿರುವ ಟ್ಯಾಂಕ್ ಚಿತ್ರಗಳು

ನೀರು ಸಂಗ್ರಹ ತೊಟ್ಟಿಯ ಇಟ್ಟಿಗೆ ಕಟ್ಟಡದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಗಿಸುವ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅದರಂತೆ ಕೆಲಸ ಬಿರುಸಿನಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಾಳಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಾಳಯ್ಯನ ದೂರದ ಸಂಬಂಧಿಕರಾದ ಇಬ್ಬರು ಗಾರ ಕೆಲಸದವರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಎರಡೂ ಮನೆಗಳ ತೊಟ್ಟಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದ ಸಿಮೆಂಟನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರ ಮುಂಗಡವಾಗಿ ತರಿಸಿತ್ತು.

5ನೇ ದಿನ

ನಿರೀಕ್ಷೆಯಂತೆ ಎರಡುದಿನಗಳ ಇಟ್ಟಿಗೆ ಕಟ್ಟಡ ಪೂರ್ಣವಾಯಿತು. ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಒಂದು ಭಾಗ 6ಅಡಿ ಎತ್ತರವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಗ 5 ಅಡಿ ಎತ್ತರವಿರುವಂತೆ

ಕಾಳಯ್ಯನ ಮನೆ ಟ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಭಾವಣಿಯಾಗಿ ಹಾಸು ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಯಿತು. ಟ್ಯಾಂಕ್ ಸ್ವಚ್ಛಮಾಡಲು ಟ್ಯಾಂಕ್ ಒಳಗಿಳಿಯಲು ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಜಾಗ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಸೂರು ಒಂದು ಕಡೆ ಇಳಿಜಾರಿರುವಂತೆ ಆಯಿತು.

ಕಾಳಯ್ಯನ ಮನೆಗೂ ಇದೇ ಅಳತೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಇಟ್ಟಿಗೆ ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟಲಾಯಿತು. ಇಟ್ಟಿಗೆ ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟುವಾಗಲೇ ಟ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಕೆಲವು ಪೈಪುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಯಿತು. ಅವುಗಳು

1. ಮಳೆ ನೀರನ್ನು ಟ್ಯಾಂಕಿಗೆ ತರುವ ಪೈಪು
2. ಹೆಚ್ಚಾದ ಮಳೆನೀರು ಟ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ ಹೊರಹೋಗುವ ಪೈಪು

3. ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಟ್ಯಾಂಕ್‌ನನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ನೀರು ಹೊರಹಾಕುವ ಪೈಪು.

4. ನಲ್ಲಿ.

ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು 4 ಪೈಪುಗಳನ್ನು (ಪುಟ 180 ನೋಡಿ) ಇಟ್ಟು ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟಿದರು. ಹೀಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಸಿಮೆಂಟ್‌ಗೋಡೆ ಮತ್ತು ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಬೆಡ್, ಸೆಟ್ ಆಗಲು ನೀರು ಹಾಕುವುದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಗೋಡೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನೀರು ಸೋರುವುದು ತಪ್ಪುತ್ತದೆ. "ನೋಡು ಶೇಖರಪ್ಪ ನಮ್ಮೂರ ಮನೆಗಳ ಗೋಡೆ ಹೊಡೆದಂಗೆ ಈ

ನೀರು ಸಂಗ್ರಹ ಟ್ಯಾಂಕ್ ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್ ಹಾಗೂ ಭಾವಣಿ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದು.

ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಒಂದು ಇಟ್ಟಿಗೆ ಕಿತ್ತಾಕಿ ನೋಡುವ, ಅವನು ಎರಡು ಕೆರೆ ನೀರು ಕುಡೀಬೇಕು". ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಹೆಮ್ಮೆ ಯಿಂದ ಹೇಳಿದರು. ನಾನೇನು ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತು ಹಾಕಿಡ್ತೀನಿ ಅಂತ ಹೇಳೋಕೆ ಹೋಗಿರ ಲಿಲ್ಲ. ತಾವು ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಗೋಡೆ ಅಷ್ಟು ಬಂದೋಬಸ್ತಾ ಗಿದೆ ಎಂದು ನೋಡುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಹೇಳುವ ಹೆಮ್ಮೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿದೆ ಅಂತ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

6ನೇ ದಿನ

6ನೇ ದಿನ ಶಾಲೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಟ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಆರ್.ಸಿ.ಸಿ. ಭಾವಣಿ ಹಾಕಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರು. ಅದರಂತೆ ಬೊಂಬು, ಬಿದಿರಿನ ಗಳ, ಹುಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಸೆಂಟ್ರಿಂಗ್ ಹಾಕಿದರು. ಮೇಲು ಭಾಗವನ್ನು ಹದವಾದ ಹಸಿ ಮಣ್ಣನ್ನು ಬಳಸಿ ಸಮತಟ್ಟಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ನಂತರ ಅದರ ಮೇಲೆ ಸೆಗಣಿಯಿಂದ ಸಾರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಈಗ ಅದು

ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಬೆಡ್ ತಟ್ಟಲು ಸಿದ್ಧಗೊಂಡಂತಾಯಿತು.

7ನೇ ದಿನ

ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಆರ್.ಸಿ.ಸಿ. ಗೆ (ತಾರಸಿಗೆ) ಬಳಸುವ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಅಳತೆಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ತಂದು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರು. ಮರುದಿನ ಟ್ಯಾಂಕ್ ಮೇಲೆ ಚೋಡಿಸಿ (ಜಿ.ಐ.ತಂತಿ) ತಂತಿಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿದರು.

ನಂತರ 1:2:4 ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಿಮೆಂಟ್, ಮರಳು ಮತ್ತು ಚೆಲ್ಲಿಯನ್ನು ಹದವಾಗಿ ನೀರು ಬೆರೆಸಿ ಆರ್.ಸಿ.ಸಿ. ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ತಟ್ಟಲು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದರು. ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಅಳತೆಯ ಮೇಲು ಭಾಗಕ್ಕೆ 3ಅಂಗುಲದಷ್ಟು ದಪ್ಪವಾಗಿರುವಂತೆ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಸುರಿದರು. ನಂತರ ಅದನ್ನು ಸಮತಟ್ಟಾಗಿರುವಂತೆ ಗಾರೆ ಬಳಸಿ ಅಂತಿಮಗೊಳಿಸಿದರು.

ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ 2½ ಅಡಿ ಅಗಲ 2½ ಅಡಿ ಉದ್ದದ, ಚೌಕಾಕಾರದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಬಾಯಿಗಾಗಿ ಖಾಲಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಇದರಿಂದ ಟ್ಯಾಂಕನ್ನು

ನನ್ನೂರಿನ ಬಡಜನರಿಗೆ ಮಳೆ ಬಂದರೂ ಕಷ್ಟ, ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೂ ಕಷ್ಟ ಇಂತಹ ದಿನಗಳು ಇನ್ನಷ್ಟು ದಿನ ಸಹಿಸಬೇಕು?

ಸ್ವಚ್ಛಮಾಡಲು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಒಳಗಿಳಿದು ಸಲೀಸಾಗಿ ಮೇಲೆ ಬರಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಮೇಲೆ ಮುಚ್ಚಲು ಕಬ್ಬಿಣದ ಮುಚ್ಚಳವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಮುಚ್ಚಳವನ್ನು ಬೇರೆಯವರು ತೆಗೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿರದಂತೆ ಮಾಡಲು ಬೀಗ ಹಾಕುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಇದಾದ ನಂತರ ಈ ಆರ್. ಸಿ. ಸಿ.ಗೆ ಸತತವಾಗಿ 15 ದಿನಗಳು ನೀರು ಉಣಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಆರ್.ಸಿ.ಸಿ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೀರು ಕುಡಿದು ಕ್ಯೂರಿಂಗ್ ಆಯಿತು.

8ನೇ ದಿನ

ಇದಾದ ನಂತರ ಗೋಡೆಗೆ ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ

ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಗಾರೆಗೆ 1:4 ಅಂದರೆ ಒಂದು ಬಾಂಡ್ಲಿ ಸಿಮೆಂಟಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಬಾಂಡ್ಲಿ ಜರಡಿ ಹಿಡಿದ ಮರಳಿನ ಅಳತೆ ಅನುಸರಿಸಲಾಯಿತು. ನೀರು ಸೋರದಂತಿರಲು ಈ ಪ್ರಮಾಣದ ಮರಳು, ಸಿಮೆಂಟಿನ ಅಳತೆ ಅನುಸರಿಸುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಒಂದು ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಎರಡೂ ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಒಳ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್ ಮಾಡುವಾಗ ಆ ಗಾರೆಗೆ ಒಂದು ಮೂಟೆ ಸಿಮೆಂಟಿಗೆ ಒಂದು ಕೆ.ಜಿ. ವಾಟರ್‌ಬೌಂಡ್ (Water bound powder) ಪೌಡರ್‌ಬೆರೆಸಲಾಯಿತು. ಈ ಪೌಡರ್ ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಅತಿಸಣ್ಣ ಬಿರುಕುಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಚೆಲ್ಲಿಯಿಂದ 3 ಅಂಗಲದ 1:2:4 ಸಿಮೆಂಟ್, ಮರಳು ಮತ್ತು ಚೆಲ್ಲಿ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಬೆಡ್ ಹಾಕಿದರು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್ ಮಾಡಿ ನೀರು ಹೊರಹೋಗಲು ಅಳವಡಿಸಿರುವ ಪೈಪ್ ಕಡೆಗೆ ಇಳಿಚಾರಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಇದರಿಂದ ಟ್ಯಾಂಕನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಮಾಡುವಾಗ ಒಂದು ತೊಟ್ಟು ನೀರು ನಿಲ್ಲದೆ ಹೊರಹೋಗಲು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು.

ಎರಡು ದಿನದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್ ಹಾಕುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದರು. ಶಾಲೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನಿಂತ ಈ ಟ್ಯಾಂಕ್ ನೋಡಲು ಜನ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹಣ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಊರಿನ ಕೆಲವರು ಹೆಸರು ಬರೆಸಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ಗಮನಿಸಿದೆ. ಜನಕ್ಕೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಈ ಕೆಲಸದ ಪ್ರಗತಿ ನಂಬಿಕೆ ತೆರಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದೆ. ಶಾಲಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಈಗ ಎಂದಿಗಿಂತಲೂ ಹುರುಪಿನಿಂದ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

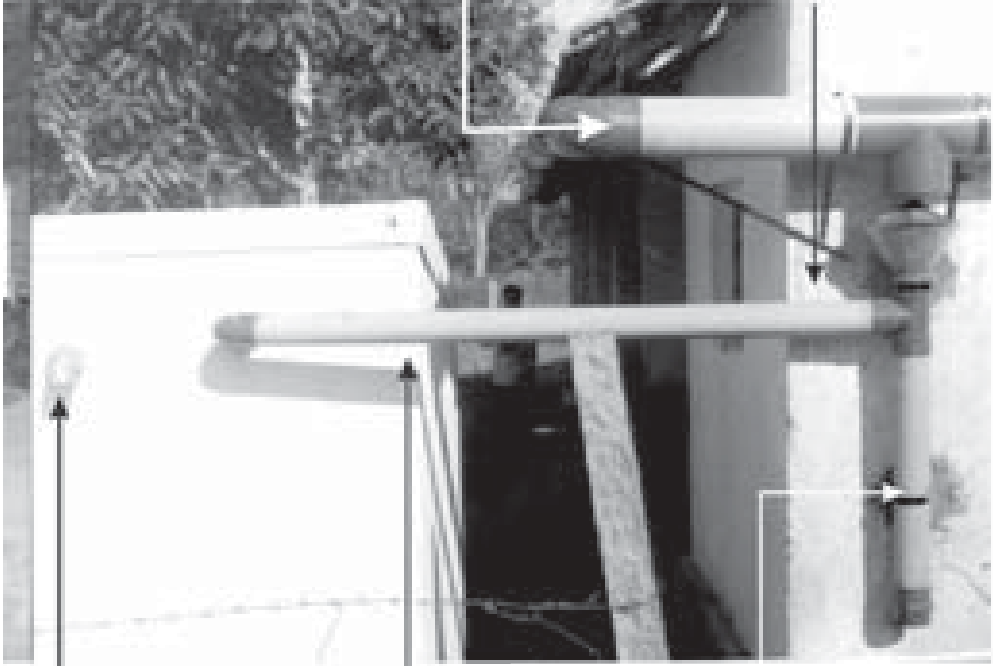
ಶಾಲೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಟ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಆರ್.ಸಿ.ಸಿ. ಮೇಲ್ಭಾಗವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಂಡಿತ್ತು. ಕಾಳಯ್ಯನ

ಶಾಲೆಯ ಮುಂಭಾಗದ ಗಟ್ಟಿ

ಶೋಧಕ ಜಾಲರಿ (ಫಿಲ್ಟರ್)

ಮೊದಲ ಮಳೆ ನೀರು ಹೊರಗೆ ಬಿಡುವ ಪೈಪ್

ಟ್ಯಾಂಕ್‌ಗೆ ನೀರು ಸಾಗಿಸುವ ಪೈಪ್

ಹೆಚ್ಚಾದ ಮಳೆ ನೀರು ಹೊರಹೋಗಲು ಅಳವಡಿಸಿರುವ ಪೈಪ್

ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಟ್ಯಾಂಕ್‌ನ ಪಾರ್ಶ್ವನೋಟ

ಶಾಲೆಯ ಸೂರಿಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಳೆನೀರು ಸಾಗಿಸಲು
ಜೋಡಣೆಗೊಂಡ ಗಟ್ಟಿಗಳ ನೋಟ ಹೀಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಮಳೆನೀರು ಸಂಗ್ರಹದ ಕೆಲಸದಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆಗೊಂಡ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಊರಿನವರು ಬಣಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ಶಾಲೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಗಿಡ ನಡುವೆ ಚಿಟುವಟಿಕೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿತು.

ಮನೆಗೆ ಕಲ್ಲುಗಳ ಚಪ್ಪಡಿಯನ್ನು ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಸುವುದಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕಲ್ಲು ಚಪ್ಪಡಿಗಳು ಊರಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಹರೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಾಳಯ್ಯನೂ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿ ಸೂಚಿಸಿದ. ಏಕೆಂದರೆ ಟ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಛಾವಣಿ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾಗಿರಬೇಕಿತ್ತು. ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕು ಮತ್ತು ಗಾಳಿಗೆ ಟ್ಯಾಂಕಿನ ನೀರು ಬೀಳಬಾರದಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಪಾಚಿ ಕಟ್ಟುವ ಅಥವಾ ಕಸ ಸೇರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಜ್ಞರು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದ್ದರು.

9ನೇ ದಿನ

ಕಾಳಯ್ಯನ ಮನೆಗೆ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಿರುವ ಟ್ಯಾಂಕ್ ಸಹ ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್ ಆಗಿ ಸಿದ್ಧಗೊಂಡಿತು. ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಮೇಲು ಭಾಗಕ್ಕೆ 6 ಅಡಿ ಉದ್ದದ 11/2 ಅಡಿ ಅಗಲದ ಅಳತೆಯ 7 ಕಲ್ಲು ಚಪ್ಪಡಿಗಳನ್ನು ನೀಟಾಗಿ ಜೋಡಿಸಲಾಯಿತು. ಕಲ್ಲುಗಳ ಜೋಡಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮತ್ತು ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಸುತ್ತಲು ಇರುವ ಕಂಡಿಗಳನ್ನು ಗಾರೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಲಾಯಿತು. ಟ್ಯಾಂಕಿನ ಮೇಲೆ 2ಅಡಿಗಳ ವೃತ್ತಾಕಾರದಷ್ಟು ಜಾಗವನ್ನು ಬಿಡಲಾಯಿತು. ಇದನ್ನು 2 1/2 ಅಡಿಗಳ ಚೌಕಾಕಾರದ ಕಲ್ಲಿನ ಚಪ್ಪಡಿಯಿಂದ ಮುಚ್ಚುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಶಾಲೆಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಈ ಚಿಟುವಟಿಕೆ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತಂದು ಉತ್ಸಾಹ ದಿಂದ ಗಿಡಮರಗಳನ್ನು ನಡುವೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಗಳಾದದ್ದು ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿ.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಾಳಯ್ಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಟ್ಯಾಂಕುಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯಿತು.

ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಮಳೆನೀರು ಬಳಕೆಯ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಹಣ ಕೇಳುವ ಬಾಬು ಎಂದರೆ ಟ್ಯಾಂಕಿನ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾತ್ರ.

ಇಂದೇ ಎರಡು ಟ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ wall primerನ್ನು ಬಳಿದು ಬಿಡಲಾಯಿತು. ನಂತರ ಇದರ ಮೇಲೆ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಯಿತು.

10ನೇ ದಿನ

ಮಳೆಗಾಲದ ದಿನಗಳೆಂದರೆ ಈಗಲೂ ನಮ್ಮೂರಿನ ಕಡುಬಡವನಿಗೆ ಕೋಟಲೆಯ (ಕಷ್ಟದ) ದಿನಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಮಳೆಗಾಲ ಬಂತೆಂದರೆ ನಮ್ಮೂರಿನ ಬಡವನ ಹೆಂಡತಿ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಸೋರುವ ಮಳೆ ನೀರನ್ನು ಕಂಡು ಸಿಡಿಮಿಡಿ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಹಗಲೆಲ್ಲ ಮೈಮುರಿದು ದುಡಿದು ಬರುವ ಆ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಮಳೆಗಾಲದ ರಾತ್ರಿಗಳು ನೆಮ್ಮದಿಯ ದಿನಗಳಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಳೆ ನೀರು ಮನೆ ಒಳಗೆ ಬಾರದಂತಿರಲು ಅಥವಾ ಒಳಬರುವ ಮಳೆನೀರನ್ನು ಹೊರಗೆ ಸಾಗಿಸಲು ಬವಣೆ ಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಹಂಗಿಲ್ಲದ ಅರಮನೆ

ನೀಚಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿದ ಪಿ.ವಿ.ಸಿ ಕೊಳವೆ, ತಗಡಿನ ಗಟರ್ಸ್ ಇವುಗಳ ಅಳವಡಿಕೆ ಕಾಳಯ್ಯನ ಮನೆಗೆ ಹೊಸ ಕಳೆಯನ್ನೆ ತಂದಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೇ ಬೇರೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆತ ಬಡವನಿರಲಿ ಶ್ರೀಮಂತನಿರಲಿ ಸೂರಿನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ಹರಿದು ಹೋಗುವ ಮಳೆರಾಯನನ್ನು ಗೌರವ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಲ ಬಂದಿದೆ. ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ತೊಟ್ಟಿಕಟ್ಟಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಮಳೆನೀರು ಶೇಖರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನ ಮುಂದಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಳೆ ನೀರು ಈ ರೀತಿ ಬಳಕೆಗೆ ಬರಬಹುದೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ನನಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಹುಷಃ ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆ ನೀರೇ ನಮ್ಮ ಶುದ್ಧ ನೀರಿನ ಮೂಲವಾಗಬಹುದೇನೋ?

ಅಂದು 9ಗಂಟೆಗೆ ಮೈಸೂರಿನ 'ಕಾರ್ಪ್' ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ವಾಹನವೊಂದು ಬಂತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೂವರು ನುರಿತ ಪ್ಲಂಬರ್‌ಗಳು ಬಂದಿಳಿದರು. ಜೊತೆಗೆ ಅವರು ಹಲವು

ಗಾತ್ರದ ಪಿ.ವಿ.ಸಿ ಪೈಪ್‌ಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ಮಾಡಿದ 'ಕ್ಲಾಂಪ್'(ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಹಿಡಿಕೆಗಳು) ಗಳು, ಮೊಳೆಗಳು, ನೀರು ಶೋಧಕ ಜಾಲರಿಗಳನ್ನು ತಂದಿದ್ದರು.

ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಗಡಿಬಿಡಿಯಿಂದ ಓಡಾಡುತ್ತಾ ಅದು ಇದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಆ ದಿನದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಬಹುದಾದ ಏಣಿ, ಕೆಲವು ಉದ್ದನೆಯ ಸರ್ವೆಮರದ ಕಂಬಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತರಲು ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟೆ. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಊರಿನ ಕೆಲವರು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಶಾಲೆಯ ಬಳಿ ಬಂದರು. ಒಂದಿಬ್ಬರು. ಸಣ್ಣ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಕೈಹಾಕಿದರು.

ಸೂರಿಗೆ 'ಗಟರ್ಸ್'ಕಟ್ಟಿದಾಗ !

ಸೂರಿನಿಂದ ಬೀಳುವ ಮಳೆ ನೀರನ್ನು ಟ್ಯಾಂಕಿಗೆ

